

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор Національного університету
біоресурсів і природокористування України,
професор, академік НААН

_____ - І. Батуллін
« 24 » _____ 06 2020р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні науково-технічної ради НДІ
лісівництва та декоративного садівництва
протокол № 4 від 23.06 2020р.

_____ Голова НТР
_____ Р. Васишин

РОБОЧА ПРОГРАМА
педагогічної (асистентської) практики

рівень вищої освіти – **третій освітньо-науковий**
спеціальність – **205 Лісове господарство**
освітньо-наукова програма – **Лісове господарство**

Розробники: д. с.-г. наук, проф. Лакида П. І.,
канд. с.-г. наук, доц. Миронюк В.В.

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Форма навчання
		Денна, вечірня, заочна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 20 Аграрні науки та продовольство Спеціальність: 205 Лісове господарство	Асистентська практика
Обсяг годин: аудиторних – 70 навчально-методична робота – 50	Освітній ступінь: Доктор філософії PhD	Практичні заняття: 10–40 год.
		Навчальна практика: 30–60 год.
		Вид контролю: <i>звіт</i>

ВСТУП

Програма педагогічної асистентської практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії визначає зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики аспірантами.

Педагогічна асистентська практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним із етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – аспіранти) до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Програма педагогічної асистентської практики розроблена на основі Закону України «Про вищу освіту», відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261, з урахуванням вимог «Положення про педагогічну практику аспірантів Національного університету біоресурсів і природокористування України» (2016 р.).

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

2.1. **Метою** педагогічної асистентської практики аспірантів є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналіз стану та перспектив розвитку сфери освіти спеціальності 205 «Лісове господарство», створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання.

2.2. Основними **завданнями** педагогічної асистентської практики є:

- закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- набуття досвіду проведення всіх форм організацій освітнього процесу та видів навчальних занять у закладах вищої освіти;
- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- інтеграції науково-дослідної та педагогічної діяльності практикантів;
- розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі досвіду практики.

2.3. Педагогічна асистентська практика спрямована на формування в аспірантів таких компетентностей або їх елементів.

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу інформації, створення нових знань і їхнього поширення;
- ЗК02. Здатність до наукового пошуку, узагальнення та аналізу інформації, одержаної з різних джерел;
- ФК03. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності;
- ФК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері лісового господарства, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень;
- ФК06. Здатність розробляти рекомендації щодо впровадження одержаних наукових результатів в освітню діяльність та практику лісогосподарського виробництва й охорони довкілля.

2.4. Очікувані **результати** навчання.

Після проходження практики аспіранти повинні **знати**:

- основні форми організації та планування освітнього процесу у закладах вищої освіти;
- дидактичні принципи проведення усіх видів навчальних занять у закладах вищої освіти;
- документи, що регламентують і відображують зміст освіти у вищій школі;
- сучасні форми та методи здійснення освітнього процесу, скерованого на формування компетентностей здобувачів вищої освіти;
- форми та методи контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти;

- види навчально-методичного забезпечення освітнього процесу та вимоги до них;
- форми та методи виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

Аспіранти повинні **вміти**:

- визначати мету та завдання різних видів навчальних занять, добирати відповідний зміст, форми, методи та засоби освітньої взаємодії зі здобувачами вищої освіти;
- застосовувати різні форми та методи освітньої взаємодії з урахуванням специфіки спеціальності 205 «Лісове господарство»;
- застосовувати сучасні освітні технології, зокрема, інформаційно-комунікаційні та інтерактивні;
- розробляти навчально-методичні матеріали до курсу, що викладається;
- здійснювати контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти;
- організовувати різні форми виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

3. Організація проведення практики

3.1. Згідно з навчальним планом Університету педагогічна асистентська практика проводиться для аспірантів другого та третього років навчання спеціальності 205 «Лісове господарство». Обсяг практики становить 4 кредити ЄКТС (120 год.).

3.2. Залежно від специфіки навчального процесу кафедри, перевага може надаватися проведенням аспірантом практичних занять або навчальної практики. Для цього передбачено діапазон навчального навантаження в межах 10–40 год. для практичних занять та 30–60 год. – навчальної практики (керівництва виробничою практикою).

3.3. Проведення педагогічної асистентської практики передбачає три етапи: початковий, основний, заключний.

3.3.1. На **початковому** етапі практикант повинен:

- з'ясувати функції, мету, завдання практики;
- ознайомитися з місцем і програмою практики;
- скласти індивідуальний план проходження практики;
- ознайомитися з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовими актами, що регламентують організацію освітнього процесу в Університеті;
- відвідати заняття провідних НПП кафедри та інституту.

3.3.2. На **основному** етапі практики практикант повинен:

- укласти розгорнуті плани-конспекти занять, обговорити їх з науковим керівником/керівником практики від кафедри;
- підготувати необхідні методичні матеріали для проведення занять;
- провести на належному науково-методичному рівні заняття згідно індивідуального плану;
- взяти участь у засіданнях кафедри, наукових семінарах (конференціях).

3.3.3. На **заключному** етапі практикант повинен:

- підготувати звітні матеріали за підсумками проходження практики і надати керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;
- захистити результати практики у встановленому порядку.

3.4. Організатором та базою проходження практики є кафедра, за якою закріплений аспірант. Для аспірантів, які навчаються без відриву виробництва, базою може бути інші установи та організації, які забезпечують освітній процес чи виробниче стажування здобувачів вищої освіти.

3.5. Загальне керівництво педагогічною асистентською практикою аспіранта покладено на завідувача кафедри, за якою закріплений аспірант.

3.6. Безпосереднє керівництво педагогічною асистентською практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює науковий керівник/керівник практики від кафедри, який:

- добирає тематику занять та академічні групи для проведення педагогічної практики;
- надає методичну допомогу практиканту у плануванні та організації навчальної взаємодії;
- контролює роботу аспіранта, відвідує його заняття та інші види роботи зі студентами, здійснює заходи щодо усунення недоліків у організації практики;
- оцінює роботу аспіранта і готує відгук про його роботу під час проходження практики.

4. Форми та методи контролю. Підведення підсумків практики

4.1. До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються наступні документи:

- звіт з педагогічної практики аспіранта (Додаток 1);
- календарний графік проходження практики (Додаток 2);
- календарний план виконання індивідуального завдання педагогічної практики (Додаток 3);
- відгук наукового керівника про проходження педагогічної практики (Додаток 4).

Звіт про підсумки практики, що містить виклад проведеної під час практики роботи, зокрема: перелік проведених навчальних занять, методичної роботи, виховних (позааудиторних, профорієнтаційних) заходів практиканта, перелік відвіданих занять тощо.

Розроблені плани-конспекти занять (не менше однієї лекції, одного семінарського і одного лабораторного занять).

Аналіз одного з відвіданих занять викладачів або інших аспірантів (лекції, семінарського, лабораторного заняття).

Підготовлені дидактичні матеріали, наочні засоби навчання (презентації), матеріали, що ілюструють використання інформаційно-комунікаційних та інтерактивних технологій під час проведення занять (кількість, назва, теми).

4.2. Документація подається керівнику практики в строки згідно з затвердженим планом роботи.

4.3. До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених Програмою.

4.4. Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів.

5. Критерії оцінювання роботи аспірантів-практикантів

I. Рівень науково-методичної підготовки:

- рівень фахових знань і методики викладання фахових дисциплін;
- знання теоретичних основ планування освітнього процесу, обліку та контролю знань та умінь студентів у закладі вищої освіти;
- знання нормативно-правових актів та службової документації, уміння працювати з науковими першоджерелами для вирішення завдань практики;
- обґрунтованість планування видів навчальних занять: усвідомлення освітніх цілей і завдань; доцільність змісту, форм і методів роботи зі студентами; творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- оформлення методичних розробок занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог;
- уміння цілеспрямовано спостерігати та аналізувати різні форми навчально-виховної роботи зі студентами;
- ґрунтовність самоаналізу (власної педагогічної діяльності) та аналізу роботи колег.

II. Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якість викладацько-педагогічної діяльності аспіранта-практиканта:

- відповідність лекційних, практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять сучасним дидактичним вимогам до навчальних занять у закладах вищої освіти;
- володіння методикою організації та проведення різних видів діяльності зі студентами;
- ефективність застосування та творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- якість підготовки, організації і проведення заходу виховного (профорієнтаційного) спрямування.

6. Рекомендована література

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р № 1556-VII. Дата оновлення: 16.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
3. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266: Наказ МОН України від 06 листопада 2015 р. № 1151. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>.

4. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

5. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF>.

6. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF/conv>.

7. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник. К.: Либідь, 1998. 560 с.

8. Біляковська О. О., Мицишин І. Я., Цюра С. Б. Дидактика вищої школи: навч. посібн. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.

9. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.

10. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки: підручник. К.: Київський університет, 2008. 223 с.

11. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. К.: Знання, 2005. 486с.

12. Лекції з педагогіки вищої школи / За ред. В. І. Лозової. Харків: ОВС, 2006. 496 с.

13. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. К.: НПУ, 2003. 267 с.

14. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посібн. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.

15. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О. М. Пехоти. К.: А.С.К., 2001. 256 с.

16. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. С. 5–105.

17. Педагогіка вищої школи / за ред. З. Н. Курлянд. К.: Знання, 2005. 399 с.

18. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: підручник, 3-є вид. К.: Каравела, 2011. 360 с.

19. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: Практикум: навч. посіб. К.: Каравела, 2008. 335 с.

20. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : (бібліотека з освітньої політики) / за ред. О. В. Овчарук. К.: М-во освіти і науки України, 2004. С. 16–26.

21. Проблеми формування професіоналізму особистості та діяльності майбутнього фахівця в контексті вимог євроінтеграції: колективна монографія /

під наук. ред. проф. О.С. Цокур. Одеса: СПД Бровкін О. В., 2012. 160 с.

22. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К.: Вища школа, 2005. 240 с.

23. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень: Підручник. К. : Знання, 2007. 317 с.

24. Трайнев В. А. Дистанционное обучение и его развитие (Обобщение методологии и практики использования) / под общ. ред. В.А. Трайнева. М. : Дашков и К., 2008. 293 с.

25. Трайнев В. А. Повышение качества высшего образования и Болонский процесс. Обобщение отечественной и зарубежной практики. М.: Дашков и К., 2008. 390 с.

26. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К.: «Академвидав», 2006. 352 с.

27. Цокур О. С. Педагогіка вищої школи. Вип. 2. Педагогічний менеджмент: навчально- методичний посібник. Одеса: «Юридична літ-ра», 2002. 68 с.

28. Чернілевський Д. В., Томчук М. І. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн. Вінниця: Війн, соц.-екон. ін.-тут Ун-ту "Україна", 2006. 402 с.

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України**

**Звіт
з педагогічної практики аспіранта**

(кафедра)

(спеціальність)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Термін проходження практики _____

Науковий керівник _____
(прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри _____
(прізвище, ініціали)

1. Ознайомлення з планами і програмами відповідної спеціальності

---

2. Ознайомлення з планами роботи кафедри та обов'язковою документацією кафедри

---

3. Індивідуальна робота зі слухачами та студентами

---

4. Обсяг проведення навчальної роботи за видами (дата проведення, тема)

---

5. Відгук наукового керівника про якість проведення занять

Дата

Підпис наукового керівника

Аспірант

_____
(підпис)

Зав. кафедри

_____
(підпис)

Дата

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Дата проведення	Академічна група	Тема	Вид занять
1	Прибуття аспіранта на практику				
2	Проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці				
3	Ознайомлення з місцем роботи аспіранта та надання йому чітких і конкретних рекомендацій про те як він повинен виконувати програму з практики та його контролю діяльності науковим керівником				
4	Підготовка методичних рекомендацій до викладання лекцій з Н/Д № XX Назва заняття № XX Назва заняття				
5	Підготовка методичних рекомендацій до викладання (семінарських, практичних або лабораторних) занять з Н/Д № XX Назва заняття № XX Назва заняття				
6	Підготовка методичних рекомендацій до проведення індивідуального заняття з Н/Д				

7	Проведення лекції № XX Назва лекції з Н/Д				
8	Проведення (семінарських, практичних або лабораторних) занять № XX Назва заняття з Н/Д				
9	Проведення лекції № XX Назва лекції з Н/Д				
10	Проведення (семінарських, практичних або лабораторних) занять № XX Назва заняття з Н/Д				
11	Підготовка звіту з практики та презентації до захисту практики				
12	Надання роботи на перевірку науковому керівнику				
13	Отримання відгуку у наукового керівника та НПП (з Н/Д за якою закріплений аспірант)				
14	Захист педагогічної практики				

Затверджується та надається окремим додатком до щоденника з практики

Керівник практики:

Науковий керівник

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

«__» _____ 20__ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Виконання індивідуального завдання
педагогічної практики

з «__» _____ 20__ р. по «__» _____ 20__ р.

<ПІБ аспіранта>

№ п/п	Назва етапів роботи та питань, які повинні бути розроблені відповідно до завдання	Термін виконання	Відмітка керівника про виконання завдань
(____ 20__ р. - ____ 20__ р.)			
1	Прибуття аспіранта на практику.		
2	Проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці		
3	Ознайомлення з місцем роботи аспіранта та надання йому чітких і конкретних рекомендацій про те, як він повинен виконувати програму з практики та його контролю діяльності науковим керівником		
4	Підготовка методичних рекомендацій до проведення навчальної практики		
5	Підготовка методичних рекомендацій до викладання (семінарських, практичних або лабораторних) занять № XX Назва заняття № XX Назва заняття		
6	Підготовка методичних рекомендацій до проведення індивідуального завдання з Н/Д		
7	Проведення лекції № XX Назва лекції з Н/Д		
8	Проведення (семінарських, практичних або лабораторних) занять № XX Назва заняття з Н/Д		
9	Проведення лекції № XX Назва лекції з Н/Д		
10	Проведення (семінарських, практичних або лабораторних) занять № XX Назва заняття з Н/Д		
11	Підготовка звіту з практики та презентації до захисту практики		
12	Надання роботи на перевірку науковому керівнику		
13	Отримання відгуку у наукового керівника та НПП (з Н/Д за якою закріплений аспірант)		
14	Захист педагогічної практики		

Аспірант

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Науковий керівник аспіранта

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завідувач практики

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

**Відгук
наукового керівника
про проходження педагогічної практики
<ПБ аспіранта>
на кафедрі «_____»**

У період практики аспірант(ка) <ПБ аспіранта> працював(ла) над оформленням необхідних навчально-методичних матеріалів для проведення лекційних/практичних (лабораторних, семінарських) та індивідуальних занять з навчальних дисциплін:

№ п/п	Назва (кредитного модуля)	Форма занять	НПП за Н/Д	Назва заняття
1		Навчальна практика	Прізвище та ініціали викладача	
		Семінарських, практичних або лабораторних занять	Прізвище та ініціали викладача	
	Індивідуальне заняття	Прізвище та ініціали викладача		

Під час проходження практики аспірант(ка) <ПБ аспіранта> проявив(ла) себе як ініціативний(а), працелюбний(а) і відповідальний викладач. Продемонстрував(ла) належний рівень теоретичних знань і вмінь для:

- планування навчальних занять згідно з робочою програмою дисципліни;
- розробки змісту, проведення структурованого навчального матеріалу та проведення занять різних видів;
- забезпечення послідовності викладення матеріалу та міждисциплінарних зв'язків;
- організації та керування пізнавальною діяльністю студентів, формування у студентів критичного мислення;
- вибору методів та засобів навчання і контролю студентів;
- контролю і оцінювання результатів навчання;
- організації та аналізу своєї педагогічної діяльності;
- аналізу навчальної та навчально-методичної літератури та використання її в педагогічній практиці.

Вважаю, що аспірант(ка) <ПБ аспіранта> програму практики та індивідуального завдання виконав(ла) в повному обсязі та заслуговує оцінку «_____».

Аспірант

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Науковий керівник дисертації

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)